

Com funciona el món

UNA COL·LABORACIÓ DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

EL CIVISME S'ENCOMANA

Falta complicitat social i personal per fomentar les pràctiques cíviques en la família, al carrer i a l'escola

MIQUEL
Martínez*

a premsa i els mitjans de comunicació en general han dedicat espais destacats a l'anàlisi dels comportaments incívics que s'han registrat a Barcelona els últims mesos, i de manera especial al llarg de l'estiu. Però la sensació que vivim en una jungla on impera la llei del més fort i més incívic no s'ajusta a la realitat. Un elevat percentatge de la nostra població i, especialment la més jove, es comporta de manera cívica i fins i tot alguns des de posicions crítiques i discrepantes, com ha estat el cas d'alguns sectors del moviment okupa, que han apostat per opcions que defensen la no-violència i el diàleg a diferència de la imposició autoritària del més fort i de la falta de respecte al ben comú.

Però el cert és que la realitat, l'autèntica i la percebuda a través de la premsa, obliga a valorar i a prendre posicions. En destacar les que vénen a continuació, si bé abans voldria formular dues consideracions. No podem referir-nos de la mateixa manera a totes les persones que mostren comportaments incívics. N'hi ha que són ciutadans de Barcelona; n'hi ha d'altres ciutats, transeünts, d'estiu; n'hi ha

que no tenen papers i ni tan sols disfruten, per desgràcia, de la condició ciutadana, però que viuen, malviuen, aquí; n'hi ha que són a la nostra ciutat perquè estan convençuts que aquesta és la ciutat més permissiva i laxa d'Europa i en què poden mostrar els seus comportaments més violents i irrespectuosos, com passa amb alguns grups de fanàtics i seguidors d'equips de futbol, o amb aquells que, des de posicions d'una solvència econòmica notable, desafien els límits de velocitat i les normes de seguretat; i n'hi ha que formen part de bandes organitzades que estan disposades a sabotejar les festes de Gràcia, les de Sants o qualsevol altra moguda popular i festiva, i que busquen la resposta no convenient de la policia per provocar que la població hi reaccioni en contra, i animi els autèntics violents.

EN POQUES paraules, no hi ha incivisme en abstracte, hi ha persones diferents que, per raons o per motius diversos, es comporten d'una manera incívica. El problema no se soluciona reprimint el símptoma, sinó atacant les diverses causes possibles.

No podem abordar, ni de bon tros podem resoldre, un problema complex com aquest confiant en el paper tutelar de l'Administració i renunciant a la responsabilitat que hi tenim. Alguns afirmen: davant de l'incivisme, més educació, una escola millor i més responsabilitat i edu-

cació familiar. Probablement és cert, però no és suficient. Davant de l'incivisme el que és urgent és més pràctica de ciutadania activa per part de tothom i, sobretot, condicions que facilitin una vida digna per a tota la població.

Ja ha arribat aquell moment en què el que convé és parlar menys i actuar més. Primer, les administracions, i en primera línia l'Ajuntament; i just al costat els líders socials, perquè amb la seva presència mediàtica aprofitin el moment per modificar opinions i concepcions ingènues i equivocades que encara associen civisme amb urbanitat pura i dura, amb disciplina i autoritat

No solucionarem l'incivisme confiant només en el paper tutelar de l'Administració

arbitrària, amb posicions conservadores que defensen el compliment de la norma pel compliment en si mateix.

La Barcelona llejta, titular d'un recent editorial, no es transforma ni amb més Guàrdia Urbana, ni desplaçant el problema extramurs de la ciutat dels que s'autoconsideren «cívics», ni només amb més educació a les escoles i més campanyes publicitàries sobre la conveniència del civisme. El tema requereix compromís polític i social; més bones condicions i serveis a les zones més vulnerables de la ciutat; més diligència i eficàcia en la reparació de les

agressions als béns de la comunitat i al bé comú; justícia de proximitat; i més implicació de cada un de nosaltres en la construcció de ciutadania activa en l'espai personal i local, que suposi assumir les nostres responsabilitats cíviques, les petites de cada dia; mostrar pràctiques de convivència respectuoses amb les persones i amb les normes, i disposició crítica amb aquelles normes i condicions de vida a la ciutat que són sensiblement millorables.

ALGUNES de les responsabilitats a què ens referim no tenen cap excusa possible, per exemple, mantenir nets els espais que es facin servir, separar residus domèstics si hi ha contenidors a l'abast i són buidats de manera adequada, comportar-se com a vianants i quan conduïm o fem servir la bicicleta respectant els senyals que regulen el trànsit.

L'incivisme s'encomana, però el civisme també, sobretot si suposa un esforç poc important. Són necessaris més complicitat social i compromís personal en la defensa de valors i estils de convivència democràtics. Els valors cívics i sobretot les conductes cíviques s'aprenen per la pràctica i mitjançant la imitació. La reflexió és important, però sense pràctiques cíviques en la família, al carrer i a l'escola difícilment millorà el civisme a la nostra ciutat. =

*Catedràtic de Pedagogia de la UB.

PETIT
OBSERVATORI

JOSEP MARIA

Espinàs

LECTURA
A LA SALA
D'ESPERA

M'estic a la sala d'espera d'un metge. Al meu davant hi ha un matrimoni, i la senyora lleixeix un llibre més que gruixut, gruixudíssim.

Jo no duc a la cartera cap lectura. La veritat és que no em fa res. Perquè a les sales d'espera dels metges hi acostumo a trobar revistes que no lleigeixo mai, i entrar en contacte amb allò que desconexa sempre és educatiu. Però en aquesta saleta, avui, només hi ha una revista disponible. Mentre la senyora que té hora abans que jo continua llegint el dens volum, agafo l'únic que tinc a mà. Un exemplar de l'Hola. Especial Niños.

En fa l'efecte que és realment un «especial» pensat per a aquest començament de temporada i per incitar a comprar articles infantils. De seguida quedo captivat pels titulars d'aquestes pàgines. «Adorable y a la última las 24 horas del día». Que el lector no es pensi que és fàcil trobar aquest vocabulari i aquest to. «Para que los niños puedan sentirse como pequeños príncipes y princesas». Podrem discutir si és convenient que els nens i les nenes se sentin, respectivament, príncipes i princeses, jo més aviat crec que els pares haurien de procurar que els seus fills se sentissin alguna altra cosa més normal, però em trec el barret davant del redactor, segur que domina l'ofici.

En successives pàgines, s'anuncien «caprichos muy menudos» -s'adonen de l'acudit, suposo: són per als menuts de la casa- i després una roba que té «un divertido aire 'british' muy elegante». Continuem. «Es el verdadero rey de la casa, por ello no es de extrañar que tenga un asiento especial para cada momento». ¡Cararam, no sabia que necessitessin tantes cadires, les criatures! Tampoc m'imaginava que es proposés una «alta cocina para pequeños sibaritas», amb plats de Ferran Adrià, d'El Bulli, Berasategui, Arola, Ruscalleda... Patixo pels menjadors escolars.

Però el que m'ha sorprès més: «prendas vaqueras y listas para disfrutar en la granja». ¿Els pares d'aquests nens tenen granges, potser a Dallas?

Ha estat una lectura meravellosa. Quan el metge em crida, ja no sé per què hi he anat. =

el pols de
la premsa
internacionalCARLOS
EldordiMOLTES MIRADES
SOBRE EL MAGRIB

Algèria i el Marroc, dos països que estan situats a la línia prioritària dels interessos i preocupacions de la diplomàcia espanyola, han merescut aquests últims dies una particular atenció per part de diaris d'altres nacions. Pel que fa a Algèria, el motiu immediat ha estat el referèndum per a la reconciliació que es va celebrar dijous passat amb una massiva victòria del sí, que sobretot els diaris francesos han seguit molt de prop. Entre altres coses, perquè un dels eixos de la campanya oficial del Govern algerià ha estat la denúncia dels excessos de la repressió francesa durant la guerra d'alliberament dels 50 i 60 del segle passat.

►► Això ha dit l'editorial de LE MONDE: «¿Qui

podria estar en contra de la pau i de la reconciliació? El president Abdul-Aziz Buteftika no assumia grans riscos al formular aquesta pregunta als algerians. Sense tenir en compte la manipulació dels resultats, inevitable en un règim autocràtic i policial, el resultat del referèndum no admetia dubtes. Els algerians estan farts de violència. ¿Però la carta que acaben d'aprovar garanteix la pau i la reconciliació? Immediatament podria ser; tot i que continua la violència esporàdica. A més llarg termini és molt possible que no sigui així. Perquè la 'reconciliació' orquestrada pel president algerià pretén girar full sobre una dècada de guerra civil sense analitzar les causes de la descomposició de la societat algeriana i les responsabilitats dels uns i dels altres, entre elles les del poder. La justícia és una condició per a la pau. Al final de l'apartheid, Àfrica del Sud va demostrar amb la seva Comissió de la Veritat i la Reconciliació la importància de la memòria. Pot ser que encara sigui massa aviat i que les ferides encara estiguin obertes a Algèria.

►► «El passat i el futur d'Algèria també ens interessa a nosaltres -deia el primer editorial de THE GUARDIAN de dissabte-. Islamistes algerians exiliats, veterans de la jihad antisoviètica a l'Afganistan i també de la seva pròpia guerra civil, van arribar a través de França per formar el major grup d'estrangers sospitosos de terrorisme a la Gran Bretanya. [...] El problema és que la pau i la reconciliació sense veritat i sense justícia no funcionaran. Si s'aposta per l'amnèsia i no per la responsabilitat, si es tolera que tots s'alliberin sense culpa pels seus assassins, les ferides no es curaran sinó que s'enverinaran. [...] En un moment en què els Estats Units intenten expandir la democràcia als països àrabs i musulmans, els islamistes pacífics han de ser autorit-

«Al Marroc, la conquesta dels drets depèn del rei», titula *The New York Times*.

zats a participar a les eleccions.

►► I ara una anàlisi sobre el Marroc. L'han publicat el mateix dia THE NEW YORK TIMES i THE HERALD TRIBUNE: «La marxa del Marroc cap a la democràcia depèn dels capritxos del rei. El conjunt del sistema legal no es recolza en una estructura de controls i contrapesos, sinó en la voluntat del monarca. Qui la desafii corre un seriós perill. [...] Els consellers del rei diuen que la Comissió per a la Igualtat i la Reconciliació que va començar a funcionar al desembre és la demostració que el Marroc camina cap a la democràcia. Els homes i dones que estan entesos a aconseguir que això sigui cert diuen que la comissió és un exemple dels límits del procés. I es queixen que no és ni tan vigorosa ni tan profunda com seria necessari per marcar una diferència amb el passat.» =